

NHỮNG GIẢI PHÁP CHỦ YẾU NHẪM PHÁT TRIỂN SẢN XUẤT VÀ TIÊU THỤ RAU AN TOÀN TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH THÁI NGUYÊN

TỔNG QUAN

TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU THUỘC LĨNH VỰC CỦA ĐỀ TÀI Ở TRONG VÀ NGOÀI NƯỚC.

1. Ngoài nước (phân tích, đánh giá tình hình nghiên cứu thuộc lĩnh vực của đề tài trên thế giới, liệt kê danh mục các công trình nghiên cứu, tài liệu có liên quan đến đề tài được trích dẫn khi đánh giá tổng quan)

Các tác giả Nicolas Bricas, Paule Mousier và Vincent Baron ở Pháp, với đề tài "Nghiên cứu thương mại hóa sản phẩm của nghề làm vườn" trong đó có sản phẩm rau tại nước Pháp đã chỉ ra rằng giá trị sản phẩm được tăng lên rất nhiều khi sản phẩm được bán trên thị trường so với giá trị sản phẩm đó được bán ngay tại vườn. Kết quả nghiên cứu về tiêu dùng và nhận thức về thị trường rau, đã chỉ ra sự đặc trưng về việc tiêu dùng rau cũng như những nhận thức về thị trường của người dân tại đây.

Tác giả Chung, H.W. và Kim, I.S ở Hàn Quốc, kết quả nghiên cứu cho thấy kinh nghiệm của Chính phủ Hàn Quốc đóng một vai trò quan trọng trong việc bình ổn giá rau thông qua các hợp đồng sản xuất và thu mua rau đối với nông dân hoặc hình thức nhập khẩu rau. Nghiên cứu tập trung vào các vấn đề tìm cách ổn định giá rau, làm thế nào để người nông dân sản xuất ra những loại rau phù hợp với yêu cầu và sở thích của người tiêu dùng và làm thế nào để người nông dân giảm giá thành sản xuất rau, đứng vững được trong cuộc cạnh tranh trong điều kiện toàn cầu hóa, hội nhập kinh tế quốc tế.

Tác giả Darmawan và cộng sự ở Indônêxia, trong nghiên cứu đã chỉ ra những khó khăn trong quản lý sản xuất, chế biến và tiêu thụ rau ở Indônêxia là do sự quan liêu của chính quyền quản lý, buông lỏng trong quản lý, thiếu thông tin thị trường, thiếu các quy định về quản lý, thiếu chính sách phát triển rau. Để giải quyết khó khăn trên tác giả cho rằng Indônêxia muốn phát triển sản xuất rau thì công tác khuyến nông đối với cây rau cần được quan tâm được chú trọng hơn; chính quyền địa phương cần phải xây dựng hệ thống dịch vụ thông tin thị trường về rau, dịch vụ này cung cấp thông tin về giá hàng ngày cho nông dân, tư thương và người tiêu dùng.

Tác giả S. R. Subramanian và S. Varadarajan ở Ấn Độ, cho thấy chính sách của Ấn Độ là tập trung nghiên cứu phát triển giống chống chịu phù hợp với từng vùng, cung cấp giống tốt, nghiên cứu phát triển công nghệ sau thu hoạch thích hợp để giảm tỉ lệ hư hao, chính phủ cần quan tâm đầu tư xây dựng cơ sở hạ tầng cần thiết và trang thiết bị phục vụ chế biến rau.

Các nhà nghiên cứu ở Mailaixia cho rằng tổ chức sản xuất rau phân tán, manh mún, diện tích đất trồng rau nhỏ hẹp không tập trung đã gây khó khăn cho việc thu gom sản phẩm rau mang đi tiêu thụ, thị trường độc quyền đã làm ảnh hưởng đến doanh thu của người sản xuất rau và người phân phối lưu thông, lạm phát làm cho giá rau tăng hơn so với mức lạm phát chung. Để điều chỉnh giá rau thì cần điều chỉnh thị trường bán buôn rau như tăng cường các giao dịch thị trường, tăng khối lượng rau giao dịch, tăng nguồn cung ứng rau, ổn định cung rau thông qua kế hoạch quy hoạch sản xuất và dự trữ rau, giảm chi phí sản xuất rau, cải tiến hệ thống thông tin thị trường, khuyến khích phát triển sản xuất rau an toàn.

2. Trong nước (phân tích, đánh giá tình hình nghiên cứu thuộc lĩnh vực của đề tài ở Việt Nam, liệt kê danh mục các công trình nghiên cứu, tài liệu có liên quan đến đề tài được trích dẫn khi đánh giá tổng quan)

Tác giả PGS.TS. Trần Khắc Thi và cộng sự trong nghiên cứu "Kỹ thuật trồng và công nghệ bảo quản, chế biến một số loại rau, hoa xuất khẩu", năm 2003. Đây là công trình nghiên cứu công nghệ tiên tiến trong sản xuất các sản phẩm xuất khẩu và sản phẩm chủ lực, xác định giống và kỹ thuật thâm canh một số loại rau. Đề tài cũng đưa ra một số quy trình công nghệ sau thu hoạch với một số sản phẩm rau và hoa cho xuất khẩu, đưa ra các biện pháp kỹ thuật nhằm nâng cao chất lượng sản phẩm rau, phát triển vùng thị trường xuất khẩu. Tuy nhiên việc nghiên cứu về công tác quy hoạch ngành hàng rau, quy hoạch lãnh thổ, tổ chức ngành hàng và các can thiệp của hệ thống chính sách phát triển sản xuất và tiêu thụ rau an toàn chưa được quan tâm nghiên cứu nhiều.

Tác giả TS.Bùi Thị Gia trong nghiên cứu "Những biện pháp chủ yếu nhằm phát triển rau ở huyện Gia Lâm, Hà Nội" năm 2001, đã tập trung nghiên cứu một số lý luận về phát triển rau, nghiên cứu thực trạng phát triển rau và đề xuất một số biện pháp phát triển rau ở huyện Gia Lâm, Hà Nội. Tuy nhiên, đề tài mới tập trung nghiên cứu vào các biện pháp phát triển rau nên cần có những nghiên cứu tiếp theo trên cả sản xuất và tiêu thụ rau an toàn.

Tác giả TS.Trương Đức Lực trong nghiên cứu "Phát triển công nghiệp chế biến rau quả ở Việt Nam trong quá trình hội nhập" năm 2006, đã khái quát một số lý luận về phát triển công nghiệp chế biến rau quả trong điều kiện hội nhập, trong đó tác giả đã nghiên cứu các nhân tố ảnh hưởng tới sự phát triển công nghiệp rau quả, phân tích thực trạng phát triển công nghiệp chế biến rau quả ở Việt Nam, đề xuất một số biện pháp phát triển ngành công nghiệp chế biến rau quả trước những yêu cầu hội nhập hiện nay ở Việt Nam. Tuy nhiên, nghiên cứu mới tập trung vào phát triển công nghiệp chế biến rau quả nên cần có những nghiên cứu tổng thể hơn bao gồm từ khâu sản xuất đến chế biến và tiêu thụ rau trong điều kiện hội nhập kinh tế quốc tế hiện nay ở nước ta.

Tác giả TS.Hoàng Bằng An trong "Nghiên cứu sản xuất và tiêu thụ rau xanh ở Hà Nội" năm 2008, đã khái quát một số lý luận về sản xuất và tiêu thụ rau xanh ở các đô thị lớn, nghiên cứu thực trạng sản xuất và tiêu thụ rau xanh ở Hà Nội và đề xuất một số giải pháp phát triển sản xuất, tiêu thụ rau nhằm đáp ứng nhu cầu rau xanh ở thủ đô Hà Nội đến năm 2010. Tuy nhiên, với phạm vi nghiên cứu mới tập trung nghiên cứu vào các lĩnh vực sản xuất và tiêu thụ rau an toàn tại thủ đô Hà Nội nên cần có những nghiên cứu tiếp theo ở góc độ nhìn rộng hơn, trên khía cạnh tổ chức và quản lý sản xuất và tiêu thụ rau trên địa bàn một tỉnh.

Tác giả PGS.TS. Ngô Thị Thuận và Trần Công Thắng trong nghiên cứu "Báo cáo nền ngành rau quả Việt Nam " năm 2003, đã đưa ra một bức tranh chung về ngành rau quả Việt Nam từ sản xuất, chế biến, tiếp thị trong nước tới xuất khẩu, kế hoạch và triển vọng. Nghiên cứu cũng phân tích đánh giá năng lực cạnh tranh hiện tại như: năng lực sản xuất, sản lượng rau thấp so với các nước khác trong khu vực, sự phát triển sản xuất rau trong thời gian qua phần nào mang tính tự phát của người dân, năng suất rau trồng của Việt Nam còn thấp; cơ cấu chi phí và giá cả cao; chất lượng thấp; tính đa dạng của sản phẩm rau còn ít... Từ đó nghiên cứu đưa ra một số gợi ý về chính sách như: ưu tiên đầu tư nghiên cứu về rau quả, thúc đẩy chuyển dịch cơ cấu, hỗ trợ tín dụng, phát triển thị trường, xúc tiến thương mại, cải cách doanh nghiệp, phát triển công nghệ và thông tin, vệ sinh an toàn thực phẩm. Đây là một báo cáo ngành hàng rất công phu của Việt Nam, đề cập ngành rau quả Việt Nam từ sản xuất, chế biến, tới tiêu dùng. Tuy nhiên việc nghiên cứu tổ chức và quản lý sản xuất và tiêu thụ rau an toàn trong điều kiện hội nhập WTO thì chưa được các tác giả quan tâm nghiên cứu nhiều.

Tóm lại, các đề tài trên là các công trình khoa học đã nghiên cứu và được công bố, chúng thuộc những đề tài cụ thể khác nhau ở khía cạnh này hay khía cạnh khác của loại chủ đề nghiên cứu về

ngành hàng rau. Tuy nhiên việc nghiên cứu tổ chức và quản lý sản xuất và tiêu thụ rau an toàn trong cách nhìn rộng hơn, trong những bối cảnh mới của nền kinh tế mở, khi Việt Nam hội nhập kinh tế quốc tế với mức độ cạnh tranh ngày càng quyết liệt về sản phẩm nông nghiệp trong đó có sản phẩm rau thì chưa được nhiều tác giả quan tâm nghiên cứu nhiều. Hơn nữa yêu cầu của tổ chức và quản lý sản xuất và tiêu thụ rau an toàn trong điều kiện hội nhập kinh tế quốc tế, theo yêu cầu về nâng cao chất lượng sản phẩm, những nghiên cứu sâu về chuỗi giá trị ngành hàng rau, tìm các biện pháp gia tăng giá trị của chuỗi sản phẩm rau, gia tăng liên kết giữa các khâu sản xuất-chế biến-tiêu thụ rau, vấn đề vệ sinh an toàn thực phẩm, phân tích hiệu quả kinh tế của ngành hàng rau, hiệu quả xã hội và hiệu quả môi trường, tìm các biện pháp quản lý nhà nước có tầm chiến lược lâu dài để phát triển ngành hàng rau an toàn một cách nhanh và bền vững cũng chưa được đề cập đến nhiều.

3. Danh mục các công trình đã công bố thuộc lĩnh vực của đề tài của chủ nhiệm và những thành viên tham gia nghiên cứu (họ và tên tác giả; bài báo; ấn phẩm; các yếu tố về xuất bản)

1. Lưu Thái Bình (2006), Thực trạng và những giải pháp nâng cao hiệu quả kinh tế sản xuất rau an toàn ở huyện Đồng Hỷ, tỉnh Thái Nguyên, Tạp chí Nông nghiệp và Phát triển nông thôn số 77+78 tháng 2 năm 2006.

2. Lưu Thái Bình (2006), Thực trạng tiêu thụ rau an toàn ở huyện Đồng Hỷ, tỉnh Thái Nguyên, Tạp chí Nông nghiệp và Phát triển nông thôn số 80 kỳ 2 tháng 3 năm 2006.

3. (2009), , , - , . 2009, . 1-2, . 59-63.

4. Lưu Thái Bình (2010), Tổ chức tiêu thụ sản phẩm rau trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên, Tạp chí Nông nghiệp và Phát triển nông thôn số 158 tháng 12 năm 2010.

5. Lưu Thái Bình (2011), Đánh giá hiệu quả kinh tế sản xuất rau ở tỉnh Thái Nguyên, Tạp chí Kinh tế Sinh thái số 38 tháng 03 năm 2011.

MỤC TIÊU

- Hệ thống hóa cơ sở lý luận và thực tiễn về sản xuất và tiêu thụ rau an toàn trên địa bàn một tỉnh.
- Đánh giá thực trạng sản xuất và tiêu thụ rau trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên.
- Đánh giá các nhân tố ảnh hưởng tới sản xuất và tiêu thụ rau an toàn ở tỉnh Thái Nguyên.
- Đề xuất các giải pháp phát triển sản xuất và tiêu thụ rau an toàn nhằm đáp ứng nhu cầu tiêu dùng về số lượng chất lượng và an toàn thực phẩm đến năm 2020.

NỘI DUNG

Nội dung nghiên cứu

Chương 1: Cơ sở khoa học về sản xuất và tiêu thụ rau an toàn

- Vị trí, vai trò và đặc điểm của sản xuất, tiêu thụ rau an toàn
- Cơ lý luận và thực tiễn về phát triển sản xuất và tiêu thụ rau an toàn
- Các nhân tố chủ yếu ảnh hưởng đến phát triển sản xuất và tiêu thụ rau an toàn
- Kinh nghiệm của một số nước trên thế giới và ở Việt Nam trong phát triển sản xuất và tiêu thụ rau an toàn

Chương 2: Thực trạng phát triển sản xuất và tiêu thụ rau an toàn của tỉnh Thái Nguyên

- Những đặc điểm điều kiện tự nhiên, kinh tế và xã hội ảnh hưởng đến phát triển sản xuất, tiêu thụ rau an toàn ở tỉnh Thái Nguyên
- Thực trạng phát triển sản xuất và tiêu thụ rau an toàn ở tỉnh Thái Nguyên
- Đánh giá chung thực trạng về phát triển sản xuất và tiêu thụ rau an toàn ở tỉnh Thái Nguyên

Chương 3: Những giải pháp chủ yếu nhằm phát triển sản xuất và tiêu thụ rau an toàn ở tỉnh Thái Nguyên

- Những quan điểm, căn cứ, định hướng và mục tiêu phát triển sản xuất và tiêu thụ rau an toàn ở tỉnh Thái Nguyên
- Những giải pháp chủ yếu nhằm phát triển sản xuất và tiêu thụ rau an toàn của tỉnh Thái Nguyên đến năm 2020

Kết luận và kiến nghị

PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Phương pháp nghiên cứu

Phương pháp luận xuyên suốt quá trình nghiên cứu là phép duy vật biện chứng và phương pháp luận duy vật lịch sử. Hai phương pháp trên được coi là phương pháp luận để triển khai các phương pháp nghiên cứu cụ thể. Ngoài ra, luận án sử dụng các phương pháp nghiên cứu cụ thể sau:

- Thu thập, nghiên cứu nguồn tài liệu thứ cấp cả trong nước và ngoài nước như sách, tạp chí, các báo cáo của phòng thống kê, các báo cáo của các cơ quan quản lý ngành hàng rau. Nguồn tài liệu thứ cấp được sắp xếp, phân tổ theo các chủ đề phục vụ cho quá trình nghiên cứu.
- Phương pháp điều tra chọn mẫu: chọn mẫu điều tra theo phương pháp ngẫu nhiên đa cấp, các huyện được điều tra là những huyện có nhiều cơ sở SX- TT rau và đại diện cho các vùng khác nhau của Tỉnh Thái Nguyên. Các đơn vị tổ chức điều tra là: Thành phố Thái Nguyên, huyện Đại Từ, huyện Đồng Hỷ, huyện Phổ Yên. Các huyện Đại Từ, Đồng Hỷ đại diện cho các huyện vùng có nhiều đồi núi cao, các huyện Phú Bình và thành phố Thái Nguyên đại diện cho các huyện vùng đồi núi thấp. Các cơ sở SX-TT rau được chọn theo phương pháp chọn mẫu ngẫu nhiên hoàn toàn. Tổng số 200 cơ sở SX-TT rau của bốn đơn vị trong Tỉnh được phỏng vấn điều tra. Trong đó: thành phố Thái Nguyên 60 cơ sở, huyện Đồng Hỷ 55 cơ sở, huyện Phú Bình 45 cơ sở, huyện Đại Từ 40 cơ sở.
- Phương pháp thu thập số liệu: sử dụng phương pháp phỏng vấn trực tiếp linh hoạt và thành thạo các dạng câu hỏi có liên quan đến SX- TT rau an toàn.
- Phương pháp phân tích số liệu: phương pháp phân tổ thống kê; phương pháp so sánh, phân tích, đối chiếu; phương pháp toán kinh tế, toán tài chính; phương pháp dự báo ngắn hạn... được vận dụng trong quá trình nghiên cứu luận án để xác định xu hướng, mức độ biến động của các chỉ tiêu phân tích, phản ánh chân thực hiện tượng nghiên cứu, giúp cho việc tổng hợp tài liệu, tính toán các chỉ tiêu được đúng đắn, cũng như giúp cho việc phân tích tài liệu được khoa học, khách quan, phản ánh đúng những nội dung cần nghiên cứu. Các số liệu được xử lý thống kê theo chương trình phần mềm tính toán trên Excel.

Ngoài ra, khi nghiên cứu tác giả luận án còn sử dụng các phương pháp đánh giá nhanh nông thôn (RRA), phương pháp đánh giá nông thôn có người dân tham gia (PRA). Trong quá trình nghiên cứu, thực hiện đàm thoại, gặp gỡ các chủ cơ sở SX- TT rau và cán bộ quản lý tại địa phương để thu thập những thông tin và nhận xét về những nét cơ bản về điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội của địa phương, phân tích thực trạng SX- TT rau, đời sống người dân; những cơ hội, sự thuận lợi, tiềm năng; những khó khăn thách thức nhằm đánh giá đúng thực trạng tình hình tổ chức và quản lý ngành hàng rau của tỉnh. Tiếp cận theo hệ thống giải pháp – các yếu tố ảnh hưởng, tác động đến hoạt động tổ chức và quản lý ngành hàng rau như các yếu tố quy hoạch ngành hàng rau, mô hình tổ chức SX- TT rau; hệ thống chính sách; cơ sở hạ tầng, đầu vào, chất lượng của sản phẩm; vốn, tín dụng, kỹ thuật thâm canh rau; giá cả của sản phẩm.

HIỆU QUẢ KTXH

HIỆU QUẢ (giáo dục và đào tạo, kinh tế - xã hội)

- Tư vấn về chính sách, giải pháp cho các nhà hoạch định chính sách
- Tư vấn về tổ chức và quản lý cho các cơ sở tham gia sản xuất và tiêu thụ rau trên địa bàn Tỉnh đặc biệt là đối với các hộ nông dân có tham gia sản xuất rau an toàn.

ĐƠN VỊ SỬ DỤNG

TÊN ĐỀ TÀI: “Những giải pháp chủ yếu nhằm phát triển sản xuất và tiêu thụ rau an toàn trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên”

CƠ QUAN CHỦ TRÌ ĐỀ TÀI

Tên cơ quan: Trường Đại học Khoa học, Đại học Thái Nguyên

Điện thoại: 0280.3746982

E-mail: dhkh.dhtn@tnu.edu.vn

Fax: 0280.3746965

Địa chỉ: Xã Quyết Thắng, Thành phố Thái Nguyên

Họ và tên thủ trưởng cơ quan chủ trì: PGS.TS. Nông Quốc Chính

CHỦ NHIỆM ĐỀ TÀI

Họ và tên: Lưu Thái Bình

Học hàm, học vị: Thạc sỹ

Địa chỉ cơ quan: Phòng KH – Tài chính

Điện thoại cơ quan: 0280.3546665

Di động: 0912167688

E-mail: thaibinhdhtn@yahoo.com.vn

Năm sinh: 1977

Đối tượng ưu tiên[1]: NCS

Địa chỉ nhà riêng: Tp Thái Nguyên

Điện thoại nhà riêng : 0280.3846634

Fax:

[1] Nghiên cứu sinh, ứng viên GS, PGS